LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBĖS ŠVIETIMO IR MOKSLO STEBĖSENOS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2019 m. birželio 27 d. Nr. V-757
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 53 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 8 straipsnio 3, 4 dalimis ir 13 straipsniu:

1. T v i r t i n u Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašą (pridedama).

2. P a v e d u Švietimo informacinių technologijų centrui (direktorius dr. Vaino Brazdeikis), Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui (direktorius Tadas Tamošiūnas), Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai (direktorius Vidmantas Jurgaitis), Nacionaliniam egzaminų centrui (l. e. direktorės pareigas Asta Ranonytė), Studijų kokybės vertinimo centrui (direktorius Almantas Šerpatauskas) vykdyti šio įsakymo 1 punktu patvirtinto Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo 19 punkte nustatytas veiklas.

3. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 14 d. įsakymą Nr. V-1201 „Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo tvirtinimo“.

Švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
švietimo, mokslo ir sporto ministro
2019 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. V-757

VALSTYBĖS ŠVIETIMO IR MOKSLO STEBĖSENOS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybės švietimo ir mokslo stebėsena (toliau – švietimo ir mokslo stebėsena) yra švietimo ir mokslo stebėsenos subjektų vykdoma nuolatinė švietimo ir mokslo būklės bei kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas, taip pat tam reikalingų duomenų rinkimas. Ji apima duomenų rinkimą apie švietimą ir mokslą: ikimokyklinį, priešmokyklinį, bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, aukštąjį mokslą, suaugusiųjų mokymą, neformalųjį vaikų švietimą, mokslo veiklą.

2. Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato švietimo ir mokslo stebėsenos paskirtį, uždavinius, objektą ir subjektą, principus, švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimą ir vykdymą, rodiklius, jų atrankos kriterijus ir tvirtinimą, disponavimą stebėsenos informacija bei finansavimą.

3. Švietimo ir mokslo stebėsenos paskirtis – sudaryti sąlygas visiems švietimo ir mokslo valdymo subjektams priimti pagrįstus sprendimus ir vykdyti švietimo bei mokslo kokybę laiduojantį valdymą, taip pat informuoti visuomenę apie švietimo ir mokslo būklę.

4. Švietimo ir mokslo stebėsenos uždaviniai yra šie:

4.1. tirti švietimo ir mokslo valdymo subjektų informacijos apie švietimą ir mokslą poreikius;

4.2. rinkti, kaupti ir apdoroti duomenis apie švietimo ir mokslo sistemos būklę;

4.3. analizuoti ir vertinti švietimo ir mokslo būklę bei kaitą ir jai darančius įtaką veiksnius, atsižvelgiant į švietimui ir mokslui keliamus tikslus ir uždavinius;

4.4. prognozuoti švietimo ir mokslo sistemos kaitą;

4.5. teikti ir skelbti švietimo ir mokslo stebėsenos duomenis ir/ar analitinę informaciją.

5. Švietimo ir mokslo stebėsenos objektas – švietimo ir mokslo būklė.

6. Švietimas stebimas šiais pagrindiniais aspektais:

6.1. švietimo funkcionavimo (švietimo kontekstas, indėlis į švietimą, švietimo procesai, švietimo rezultatai, poveikis ir pasekmės);

6.2. švietimo rūšių ir programų (formalusis švietimas, švietimo programos, neformalusis švietimas, savišvieta, švietimo pagalba);

6.3. švietimo lygmenų (pagal Lietuvos ir tarptautines švietimo klasifikacijas: LŠK (Lietuvos švietimo klasifikatorius) ir ISCED (angl. *International Standard Classification of Education*, liet. Tarptautinė standartinės švietimo klasifikacija);

6.4. švietimo valdymo lygmenų – valstybės, savivaldybės ir institucinio;

6.5. kitais teisės aktų nustatytais teminiais-analitiniais aspektais.

7. Mokslas stebimas šiais pagrindiniais aspektais:

7.1. mokslo valdymo lygmenų: valstybės ir institucinio;

7.2. mokslinės veiklos pobūdžio: fundamentinių, taikomųjų tyrimų, eksperimentinės (technologinės) plėtros ir inovacinės veiklos;

7.3. mokslo srities ir krypties;

7.4. kitais teisės aktuose nustatytais aspektais.

8. Švietimo ir mokslo stebėsenos subjektai – institucijos, vykdančios švietimo ir mokslo stebėseną:

8.1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir jos įgaliotos įstaigos;

8.2. savivaldybių administracijos ir jos įgaliotos įstaigos;

8.3. švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos;

8.4. mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų veiklą ir jos stebėseną vykdančios institucijos.

9. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, Lietuvos Respublikos statistikos įstatymu, Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais.

10. Apraše vartojamos sąvokos:

10.1. **Duomuo** – kiekybinė statistinė arba kokybinė aprašomoji fakto (-ų) išraiška;

10.2. **Duomenų apdorojimas** – sistemingų veiksmų su duomenimis atlikimas: duomenų tvarkymas, redagavimas, klasifikavimas, rūšiavimas, bazių sudarymas ir kitokių veiksmų su jais atlikimas;

10.3. **Indėlis** – pastangos ir (arba) ištekliai, reikalingi sistemai veikti ir tikslams pasiekti;

10.4. **Rodiklis** – kiekybinis dydis arba kokybinis požymis, iš kurio sužinoma planuoti, valdyti ir kontroliuoti reikalinga informacija, galinti padidinti valdymo veiksmingumą;

10.5. **Rodiklio aprašas** – rodiklio paskirties, skaičiavimo metodikos ir skaičiavimo dažnumo apibūdinimas, rengiamas apibrėžiant rodiklį;

10.6. **Kontekstas** – išorinės sąlygos ir reikmės, darančios poveikį procesams;

10.7. **Procesas** – priežastiniais ryšiais susijusių sistemos pokyčių eiga;

10.8. **Rezultatas** – būvis pasibaigus tam tikram proceso etapui arba sukurtas produktas;

10.9. kitos apraše vartojamos sąvokos atitinka Švietimo įstatyme bei Mokslo ir studijų įstatyme vartojamas sąvokas.

11. Švietimo ir mokslo stebėsenos principai:

11.1. tikslingumas – renkami tik tie duomenys ir informacija, kurie yra reikalingi ir tinkami švietimo ir mokslo būklei vertinti bei jų valdymo subjektų sprendimams priimti;

11.2. sistemingumas – visa švietimo sistema ir mokslas stebimi planingai, suderintai ir laikantis tęstinumo;

11.3. nešališkumas – švietimo ir mokslo stebėsena vykdoma be išankstinio nusistatymo, laikantis profesinio nepriklausomumo nuo įvairių interesų grupių;

11.4. patikimumas – duomenys renkami laikantis duomenų rinkimo standartų, skelbiama tikrovę atitinkanti informacija;

11.5. konfidencialumas – skelbiama tik tokia informacija, kuri garantuoja fizinio asmens duomenų anonimiškumą, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus;

11.6. saikingumas – siekiama maksimaliai sumažinti duomenų teikimo naštą ir suvaržyti besaikį duomenų rinkimą. Duomenis surinkus vienąkart, pakartotinai jie neberenkami.

II SKYRIUS
ŠVIETIMO IR MOKSLO STEBĖSENOS ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

12. Švietimo ir mokslo stebėseną inicijuoja Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įstaigos, Lietuvos Respublikos ministerijos ir jos įgaliotos įstaigos, savivaldybių institucijos, kitos su švietimo ir mokslo veikla susijusios nacionalinio ir savivaldybės lygmens institucijos. Švietimo ir mokslo stebėsenos naudotojai gali būti ir kitos suinteresuotosios šalys.

13. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimas ir vykdymas apima šias veiklas:

13.1. informacijos, rodiklių ir duomenų poreikių tyrimą;

13.2. rodiklių sąrašų ir rodiklių aprašų sudarymą, tvirtinimą ir atnaujinimą;

13.3. stebėsenos administracinės naštos įvertinimą;

13.4. duomenų rinkimą, kaupimą ir apdorojimą ir šių veiklų koordinavimą;

13.5. stebėsenai reikalingų tyrimų užsakymą ir vykdymą;

13.6. analizių, apžvalgų, ataskaitų ir vertinimų rengimą, prognozavimą;

13.7. duomenų, rodiklių ir analitinės informacijos teikimą užsakovams ir / arba skelbimą naudotojams.

14. Švietimo ir mokslo stebėsena organizuojama ir vykdoma valstybės, savivaldybės ir švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos lygmenimis.

15. Už valstybės lygmens švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimą ir vykdymą atsakinga Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir jos įgaliotos institucijos. Valstybės lygmens švietimo ir mokslo stebėseną vykdo Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) tvarkytojas ir kitos įgaliotos institucijos.

16. Švietimo ir mokslo stebėsenos veikloms koordinuoti švietimo, mokslo ir sporto ministras tvirtina Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupę. Į jos sudėtį įtraukiami Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, jos įgaliotų institucijų, vykdančių ŠVIS valdytojo ir tvarkytojo funkcijas bei švietimo ir mokslo stebėseną, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos, Lietuvos mokslo tarybos atstovai.

17. Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupė renkasi į posėdžius jos pirmininko sprendimu ne rečiau kaip 3 kartus per metus ir atlieka šias funkcijas:

17.1. koordinuoja bei prižiūri švietimo ir mokslo stebėsenos vykdymą ir organizavimą tarp skirtingų institucijų;

17.2. svarsto ir teikia švietimo, mokslo ir sporto ministrui Valstybės (strateginių) švietimo stebėsenos rodiklių sąrašo projektą bei siūlymus dėl jo atnaujinimo;

17.3. atsižvelgusi į ŠVIS tvarkytojo atliktą duomenų rinkimo administracinės naštos įvertinimą, teikia išvadas ir siūlymus švietimo, mokslo ir sporto ministrui dėl didelės apimties ir brangių duomenų rinkimo ir tyrimų vykdymo;

17.4. nagrinėja kitus su švietimo ir mokslo stebėsena susijusius klausimus.

18. ŠVIS tvarkytojas – Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliota institucija organizuoja ir vykdo šias veiklas:

18.1. duomenų rinkimą, kaupimą, apdorojimą ir šių veiklų koordinavimą;

18.2. duomenų, rodiklių ir informacijos teikimą užsakovams ir / arba skelbimą naudotojams;

18.3. duomenų rinkimo, kaupimo ir apdorojimo administracinės naštos įvertinimą;

18.4. kitas veiklas vadovaudamasi švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintais ŠVIS nuostatais.

19. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgalioti ministerijos administracijos padaliniai ir įstaigos švietimo ir mokslo stebėsenai atlikti organizuoja ir vykdo šias veiklas:

19.1. tiria informacijos, rodiklių ir duomenų poreikius;

19.2. sudaro, atnaujina, derina ir šiame apraše nustatytiems subjektams teikia rodiklių sąrašus ir rodiklių aprašus;

19.3. užsako arba vykdo stebėsenai reikalingus tyrimus;

19.4. rengia analizes, apžvalgas, ataskaitas, atlieka arba užsako vertinimus ir prognozes;

19.5. teikia ir / arba skelbia analitinę informaciją užsakovams ir naudotojams.

20. Savivaldybės lygmens švietimo stebėseną organizuoja ir vykdo savivaldybės administracija. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimas ir vykdymas savivaldybės lygmeniu nustatomas savivaldybės administracijos dokumentuose. Visas savivaldybes atstovaujanti institucija – Lietuvos savivaldybių asociacija – gali sutarti dėl bendrų regioninės stebėsenos principų ir rodiklių teikimo ir naudojimosi ŠVIS.

21. Švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos organizuoja ir vykdo švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos lygmens švietimo ir mokslo stebėseną. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimas ir vykdymas švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos lygmeniu nustatomas švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos dokumentuose.

22. Skirtingų lygmenų švietimo ir mokslo stebėsenos subjektai neatlygintinai keičiasi stebėsenos duomenimis ir informacija naudodami ŠVIS.

III SKYRIUS
ŠVIETIMO IR MOKSLO STEBĖSENOS RODIKLIAI, JŲ ATRANKOS KRITERIJAI IR TVIRTINIMAS

23. Švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliai yra šių grupių:

23.1. valstybės (strateginiai) švietimo stebėsenos rodikliai, glaustai atskleidžiantys švietimo sistemos būklės ir kaitos visumą. Jie stebimi nuolatos. Šių rodiklių sąrašą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras. Rodiklių aprašus tvirtina ŠVIS tvarkytojas suderinus su Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupe;

23.2. taktiniai švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliai, detaliau apibūdinantys pagrindines švietimo stebėsenos sritis ir išplėtojantys valstybės (strateginius) rodiklius. Jie stebimi nuolatos. Šių rodiklių sąrašą tvirtina ŠVIS tvarkytojas, suderinęs su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija po jiems reikalingų duomenų rinkimo, kaupimo ir apdorojimo administracinės naštos įvertinimo. Šių rodiklių aprašus tvirtina Švietimo, mokslo ir sporto ministerija arba jos įgaliotos institucijos;

23.3. operatyviniai stebėsenos rodikliai, skirti švietimo ir mokslo strategijų, programų, projektų, strateginių ir tarpinstitucinių veiklos planų stebėsenai atlikti, kai tam nėra tinkamų valstybės (strateginių) ar taktinių švietimo ir mokslo stebėsenos rodiklių. Jie stebimi nustatytą laiką (terminuotai). Šių rodiklių sąrašus ir aprašus tvirtina rengėjas, gavęs ŠVIS tvarkytojo pritarimą įvertinus su rodiklių atsiradimu sukuriamą administracinę naštą. Jeigu tai sukuria reikalingų duomenų rinkimo, kaupimo ir apdorojimo administracinę naštą, sprendimo kreipiamasi į Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupę.

24. Valstybės (strateginių) ir taktinių švietimo ir mokslo stebėsenos rodiklių sistema turi būti tinkama švietimo ir mokslo būklei bei kaitai stebėti įvairiais aspektais.

25. Švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliai turi atitikti šiuos kriterijus:

25.1. rodiklio aiškumas ir informatyvumas;

25.2. validumas;

25.3. rodiklio naudingumas, tinkamumas švietimo ir mokslo valdymo, būklės analizės ir visuomenės informavimo reikmėms;

25.4. rodiklio universalumas;

25.5. rodikliui skaičiuoti reikalingų duomenų prieinamumas ir patikimumas;

25.6. efektyvus rodiklio teikiamos naudos ir kaštų santykis.

26. Valstybės (strateginių) švietimo ir mokslo stebėsenos rodiklių skaičius neturi viršyti 50 rodiklių. Jie skaidomi visais turinčiais prasmę pjūviais.

27. Valstybės (strateginiai) ir taktiniai švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliai yra vieši, išskyrus atvejus, kai iš pateiktos informacijos galima identifikuoti asmenis ar institucijas ir tai nėra nustatyta teisės aktuose. Vieša informacija nemokamai prieinama visiems švietimo ir mokslo stebėsenos subjektams ŠVIS. Dėl operatyvinių stebėsenos rodiklių viešumo sprendžia jų užsakovas.

28. Savivaldybės lygmens švietimo stebėsenos rodiklių sąrašą sudaro rodikliai, apibūdinantys švietimo būklę ir kaitą savivaldybės mastu. Savivaldybės lygmens švietimo stebėsenos rodiklių sąrašą tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.

29. Švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos lygmens stebėsenos rodiklių sąrašą sudaro rodikliai, parodantys švietimo ir mokslo būklę ir (ar) pokyčių mastą švietimo įstaigoje, mokslo ir studijų institucijoje. Švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos švietimo ir mokslo stebėsenos rodiklių sąrašą tvirtina švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos vadovas.

IV SKYRIUS
DISPONAVIMAS ŠVIETIMO IR MOKSLO STEBĖSENOS INFORMACIJA

30. Visais švietimo ir mokslo rodikliams skaičiuoti renkamais valstybės lygmens duomenimis ir informacija disponuoja Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir jos įgaliotos institucijos. Visi valstybės lygmens švietimo ir mokslo stebėsenos duomenys ir informacija prieinami ŠVIS, kiek nedraudžia teisės aktai.

31. Savivaldybės administracija disponuoja duomenimis ir informacija, gautais vykdant pagal papildomus savivaldybės poreikius organizuotą švietimo stebėseną. Šie duomenys ir informacija kitų lygmenų švietimo stebėsenos subjektams gali būti perduodami remiantis duomenų teikimo sutartimis tarp savivaldybės administracijos ir duomenų gavėjo.

32. Švietimo įstaiga, mokslo ir studijų institucija disponuoja duomenimis ir informacija, gautais vykdant pagal papildomus švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos poreikius organizuotą švietimo ir mokslo stebėseną. Šie duomenys ir informacija kitų lygmenų švietimo ir mokslo stebėsenos subjektams gali būti perduodami remiantis duomenų teikimo sutartimis tarp švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos administracijos ar jos įgalioto asmens ir duomenų gavėjo.

33. Viešos ir privačios institucijos / organizacijos, vykdančios įvairias švietimo ir mokslo veiklas savarankiškai ir nenaudodamos valstybės biudžeto lėšų, kviečiamos bendradarbiauti išsaugant duomenis ir rodiklius ŠVIS.

V SKYRIUS
ŠVIETIMO IR MOKSLO STEBĖSENOS FINANSAVIMAS

34. Švietimo ir mokslo stebėsenos sistemos finansavimas yra vykdomas Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto bei kitomis teisėtai gautomis lėšomis.

35. Švietimo ir mokslo stebėsenos subjektai valstybės lygmens valstybės (strateginiams) ir taktiniams švietimo ir mokslo stebėsenos rodikliams būtinus duomenis ir informaciją teikia neatlygintinai teisės aktų nustatyta tvarka.

36. Švietimo ir mokslo stebėsenos subjektai valstybės lygmens švietimo ir mokslo operatyviniams stebėsenos rodikliams būtinus ŠVIS duomenis ir informaciją teikia neatlygintinai teisės aktų nustatyta tvarka. Jei operatyviniams rodikliams apskaičiuoti ŠVIS duomenų nekaupia, užsakovas susitaria su duomenų teikėju (švietimo įstaiga, mokslo ir studijų institucija, savivaldybių administracija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pavaldžia įstaiga) dėl galimybės teikti duomenis neatlygintinai arba apmokant duomenų rinkimo / teikimo kaštus pagal susitarimą.

37. Tuo atveju, kai duomenys renkami ir kaupiami naudojant Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, jie privalo būti perduoti į ŠVIS.

38. Valstybės lygmens švietimo ir mokslo stebėsenos vykdytojai naudoja kitų institucijų – Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Finansų ministerijos ir kt. – viešai skelbiamus duomenis. Kiti reikalingi duomenys gali būti užsakomi remiantis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos su tomis institucijomis sudarytomis duomenų teikimo sutartimis.